

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

11 de Præsumtionibus, & suspicionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

rium triplex est, facti, iuris, & præsumtionis. Notorium facti est, quod se offert oculis omnium, & quod non potest negari propter sui euidentiā. Verum hic distinguo, factum aliquod esse, quod tale permaneat: aliud, quod aliquando tale, aliquando non tale & interpolatum ex vno statu in alium transiens. Notorium facti permanentis est illud, quod non eget probatione alia, quam sui ipsius: quia non potest legitime negari. *ca. tua nos, de cohabit. cler. & mulier. l. 3. §. idem diuus, de testib. P. c. quando de sacris, de sil. presbyter. Neque in eo indicando est opus ordine iudiciali, d. c. quando est. & c. cum sit Romana, de appella. c. de manifesta, & ca. que Lotharius, 2. q. 1. c. ad nostram, de iureiur. l. ea quidem, C. de accusa. excerpta sententię causā, pro qua ordo sequendus iuris, etiam in notoriis. c. 3. & ibi gl. de diuort. Tripliciq; modo hoc notorium manifestum venter dicitur, nempe aut per sententiā, aut per confessionem in iure factam, aut per rei euidentiā. c. fin. de cohabit. cler. & mulier. gl. in c. questum, per illum textum de tempo. ordina. Quod si agamus de facto interpolato notorio, ei adhibēda est semiplena probatio. vt in manifesto vsurario: quem si præter famā publicam confiterit per alia arguēta esse vsurarium, in eum iudex sine accusatore potest pœnam per Concilium Lateranense indictam statuere. c. cum in diuort. de vsur. Porro facta notoria, quæ statim transiunt & mutant statum, egeunt probatione, quia negari possunt quæ fuerunt & non sunt. *gl. in dict. c. de manifesta, 2. q. 1.**

7 ¶ Notorium facti iuris est, de quo quis est confessus & condemnatus. Quia res iudicata pro veritate habetur, *l. ingenuum, de sta. ho. P. l. res iudicata, de regul. iur.* nisi dicamus & contra negantem ita iudicatum, requirit probationem, saltem lententiam: vt aliorum ad eum tantum finem, quod ita confessus sit, vel ita iudicatum fuit, *c. sicut, de sen. & re iudic.*

8 ¶ Notorium facti præsumtum erit, quando constanter ita quippiam tale esse præsumitur, quale dicitur, quod quis habetur pro filio alicuius, quia eum vocabat patrem, vel quia natus ex concubina apud illum domi retenta, *c. quoniam, & c. Michaelo, per tuas, de probat.* quia filiationis causa, difficilis est probationis, *l. Lucius, de condit. & demon. P.* & ita semper pro matrimonio præsumitur, vt eius sit filius qui maritus est, *l. filium, de iis qui sunt sui vel alie. in. P.* neque etiam matri contrarium iuranti in morte credatur, *in l. pen. de probatio. P.* admittatur tamen interdam aliqua contraria probatio, vt liquet ex Carboiano edicto.

9 ¶ Sed & notandum, interdum notoria non egere probatione, erga eum cui notoria & vbi notoria sunt: sed tamen, in aliis locis, vbi notoria non sunt de notorio alibi existente, debet adferri probatio iudici. *gl. in c. ad nostram, 21. ad ver. obseruandis, de iureiur.*

10 ¶ Confessio facti quoq; probat, in positionibus potissimum negatiuis, quæ vix aliunde possunt probari, quam per aduersarij confessionem. c. 1. de confess. in 6. Quare interrogatus, si contumaciter non responderet, habetur pro confessus, *d. c. 1. de atate, §. qui tacuit, de interrog. actio.* cum distinctione l. de atate, in §. nihil, & §. 1. & l. non alienum, de interrog. act. P. Et dummodo circumstantiæ adfint, quas explicat gl. & interp. in l. 1. C. de confess. lib. 7. rit. 50. videlicet, vt facta sit a maiore 25. ann. *l. certum, §. fin. de confess. l. 42. P. tit. 2. mensis compote, l. si non conuictis, de inu. l. quicquid calore, de reg. iur. sponte, l. 1. §. si quis viro, & l. diuus, de questio. P.* scienter, sine errore, *c. fin. de confessis, l. error, de iur. & fact. ignor. l. non fateatur l. de atate, §. fin. de interrog. act. P.* & a domino non a procuratore, *d. c. fin. de confessis, aduersario præente, l. certum, §. si quis absente, eo. P. l. fin. de interrog. actio. P.* contra se, & non in alium, *l. exemplo, C. de proba. l. de atate, §. 1. de interrog. actio. P.* nisi aliter probetur pro se in c. 1. de confessis, l. si quis in gratia, §. 1. ad Syllan. P. c. veniens de testi. l. filia, C. de accusat. c. neganda, 3. q. 11. de re litigiosa, l. confessionibus, de interrog. act. P. & coram suo iudice, *l. voluit, §. quod ait prior, eod. c. at si clerici, de iudic. cui non repugnet lex, vt si confiteatur mulier, contra §. fin. in c. de adoptio. in fraudem creditorum, l. 2. qua in frau. cre. P. l. si cuius, in fin. de interrog. actio. P.* vel natura, l. confessionibus, & l. si cuius eod. vel fauor negotij, *l. vt contra libertatem, l. interrogatus, l. liberos, in 1. & 2. de lib. caus.* ¶ Postquam facti confessionem, cessant partes iudicis, præterquam in condemnando, *l. proinde, ad leg. Aquil. c. præterea, in 2. de transact.* Et confessus eo modo pro iudicato habetur, in eo quo confitetur. *l. 1. C. de confess. l. 1. 2. 3. 4. eod. tit. P.* Ceterum, hæc de confessione spontanea intelligenda sunt: de coacta & tortura paulo post Deo fauente, p. l. præsumtiones agetur. Et de iuramenti probatione in postremo huius Syntagmatis libro.

- 1 Præsumtio accedit notorio, & in quo differat.
- 2 Præsumtio quid. Eius diuisio, in iurē probabilem, & violentā. Temerarie & leuis vis, & que probatio. & num. 3.
- 4 Præsumtio probabilis qua. Item violenta. num. 5.
- 6 Præsumtionum alia diuisio, in affirmatiuas, negatiuas, de vero, aut verisimili.
- 7 Præsumtionum probantium vel non probantium causa vnde sumantur.
- 8 Præsumtio a fama orta, cuius probationis.
- 9 Præsumtio a iure iuris, & de iure, que, & cuius effectus.
- 10 Præsumtio tracta per iudicem.
- 11 Præsumtio ex quibus colligatur ad probationem.
- 12 Præsumere cuius sit.
- 13 Præsumtionis finis, & rationes.

Aliquando in iure suspicio & præsumtio alicuius facti, æquiparantur cum apparentia eiusdem, vt in cap. dixit dominus, 32. q. 1. Verum re ipsa minus est suspicari, quam scire, vt ex Cicer. ad Atticum constat: *Non modo si quis scies, audieris, sed etiam quid suspicaberis.* Et alibi, *Suspiciabar, vel potius intelligebam nihil esse.* ¶ Suspicio, inquit Baldus, in rub. de probaton. & ad l. ea quidem, C. de accusat. est passio animi, nõ eliciens firmiter aliquam conclusionem. Præsumtio autem, sententia præsumpta, præueniens veram cognitionem, antequam de aliquo constet.

¶ Præsumtio seu suspicio triplex erit, leuis & temeraria vna, & alia probabilis, alia violenta. *gl. in c. dixit dominus, 32. q. 1.* Temeraria & leuis illa, quæ sine causa vel ratione aliqua legitima, concipitur, opinio irrationabilis, de qua & Bart. in l. admonendi de iureiur. P. quælis ea quæ sibi vindicat, quæ sua non sunt, vt in c. nullus alterius, 9. q. 2. c. de viro, 12. q. 2. quando se alterius qualitatis & conditionis a bitatur quæ sit. c. præsumunt, 2. q. 7. c. inter cetera. 10. q. 3. Ecclesiasti. c. 18. Hæc autem suspicio seu præsumtio nullam facit pro præsumtione probationem, aut in eius utilitatem, saltem cui adhaerendum sit: vt nec semiplenam faciat, *l. 3. §. si quis de minor. 25. an. & ibi gl. in ver. plenior.* nec ex tali suspitione quispiam damnandus est, *l. absentem, de pen. P. l. si chirographum, de probatio. P.* neque æfferenti vel alleganti talem præsumtionem dari a iudice iuramentum in supplementum probationis, *d. l. 3. §. si quis de minor. l. non est, de eo quod met. cau.* Vani enim hominis metus, vel præsumtum non consideratur. *l. metum autem vni. 6. & l. seq. de eo quod met. cau. P.* Suspicio leuis de causis & fallo, valde pauperes, & plura contingentes: item meticulosi, vecordes, senes, & iuuenes. Et

Omnis quibus res sunt minus secunda, magis sunt nescio quomodo Suspicio, ad contumeliam omnia accipiunt magis. Terent. in Adel. b.

Item malagentes, qui conscientia scelerum torquentur. Sicque Cicero, 7. in Verrem. *Et te conscientia tumidum, suspiciosum, faciebat.* Et pro Milone, de ea falsa suspitione: *Cuius de Repub. optime meriti, in quibus homines res præclarissimas obuium iur. sed etiam nefarias suspiciantur.* *vti xpo. 3. nis vultis vobiscum esse, P. l. Soph. sta in enarr. orationis Demosthen. de falsa legato. id est, & tempus nocturnum suspiciōe mouet.* Inuidi & p. illi quoque de bonis plura mala suspiciantur, & horum etiam suspiciones reici isbet, cau. *l. q. 1. & alia iura. c. omnia §. 6. q. 1. ca. m. cunctis, in q. 3. ¶ Probabilis facti præsumtio est, quæ approbati facie potest aliqua legitima ratione, sed non plene aperta & concludente: & proin hec cum alia semiplena probatione iuncta probat. vt in l. fin. quod met. cau. P. c. illud, & c. adferre mihi gladium, de præsum. Per hanc præsumtionem & suspicionem reiciuntur iudices suspecti, *l. apertissimi, C. de iudic.* Idem enim est facere suspectum iudicem, ac lupum custodem, *c. si. 3. q. 4.**

¶ Aperta facti & violenta præsumtio est, quæ videtur habere causas necessarias præcedentes: vt si quis inueniat virem prægnantem cum qua non concubuit, præsumtio est violenta esse adulteram: vel si amiculum cum redierit ex peregrinatione decennali in domo inuenit, *l. filium eum definitum, de iis qui sunt sui vel alieni. P.* Similiter contra mariti prohibitionem inuenitur alloqui cum prebito, in locis suspectis, *§. fin. vt hec, mar. & auar. in auth.* Suspicio neque violenta fornicationis, si videantur nudi simul, solum in secretis locis, horis electis, *ca. lueris, 12. & cap. tertio loco, 13. de præsum. ca. cum causum, de probat.* Quo fit etiam, vt maritus

ritus ex sola suspitione adulterii accusate possit vxorem: eo quod rei difficultis sit probatio. *L. quamuis, l. 3. ad leg. Jul. de adult. C. d. dixit dominus, 3. 2. q. 1.*

¶ Omnes ¶ rursus suspiciones, vel sunt affirmatiue, vel negatiue. Et rursus omnis præsumtio, quæ fidem aliquam faciat, vel debet esse de vero, vel de verisimili. Atque plene illa probabit, quæ est de his quæ conformia sunt veritati. *Bart. in l. 2. de excus. tuto. P.* Earum vero quæ nullam habent verisimilitudinem, nulla habebit ratio. *Bald. in l. fin. in 2. colum. de here. inst. C. & in l. generaliter, 7. quest. de non num. pec. C. & ad ru. de prob. apud Greg. Felin. c. quanto, num. 2. de præsumt. text. in c. quia verisimile non est, de præsumpt.*

¶ Procedunt ¶ autem causæ præsumtionis, vel suspicionis, a natura rerum, personarum, negotiorum, a fama, a factis. In naturali causâ præsumtionibus magis vrgent, quod immutabilem causam habere videantur. *§. sed naturalia, de iure natur. l. cas. de capi. dimittit.* Hinc certa visâ est præsumtio maternæ probationis, in iudicio Salomonis, in puero intra duas matres diuideado. *ca. adferre mihi gladium, de præsumt.* Et præsumtio est certa pro affectione parentum in liberis, vt nihil sceleris contra illos moliri velle præsumantur. *L. confilio, de cura. furio. l. nec in ea lege, ad leg. Jul. de adult. P. c. a nobis, de coh. ab. cler. c. interdicti, 3. 2. dist. ca. omnibus, 81. dist. l. cum quis, de episc. & cler. C.* Admittit tamen in contrarium probationem, & ideo non probatio sed præsumtio dicitur, quæ probatione falsâ demonstrari possit ex rei veritate. Sicuti, vt retineamus exemplum proximum, & degeneres inueniri possunt parentes, qui liberos occidunt, *titu. de his qui par. aut lib. occid. C. ad leg. Pompon. de parric. l. 3. & 4. de inoffic. testam. P.* qui eis insidiantur, qui eos non diligunt, *l. lex qua tuores, de administ. tuto. C.* sic de similibus. Verum illud habent præcipui hæc præsumtionibus, vt tamen illis credatur, quam diu de contrario fides vel probatio non erit facta. *L. non omnes, §. a barbaris, de re milit. P. l. merito, pro soc. P. c. fin. de præsumt.* Sed & præsumtio vna per contrariam præsumtionem elidi potest. *L. cum de indebito, 2. §. de probat. c. cum in iuuentute, de præsumt.*

¶ A fama, ¶ causâ suspicionis, vel bona vel mala oritur. In qua Iudex non constituit iudicium, sed inquirat de ea, *cum non liceat, de accus. quod latius docuimus lib. 3. 2. huius Syntag. c. 1. & 6.* Nec fama per se sufficit ad faciendam probationem. *cap. si testes omnes, §. sepe etiam, 4. q. 3.* Cum aliis tamen ad miniculis, aut alia semiple-na probatione, vt non teste, in causis ciuilibus non in criminalibus, probare potest. *gl. in d. §. sepe. & Panor. in c. veniens, in 1. de testam. c. si mala fama, 2. q. 5. & nisi cum aliis ad miniculis legitimis, vt in c. illud, & ibi glo. ad verb. si fama, loci, de præsumt. c. cum causam, de probatio. c. 1. de appell. l. 3. §. eiusdem, de testib.* Probatur autē ipsa fama per duos testes, *in ca. tam in literis, de probat.*

¶ A iure ¶ vero seu a lege suspiciones oriuntur, quarum alie iuris tantum: alie iuris & de iure dicuntur: de quibus, sed paulo quam oporteret confusus, meminit gl. in l. non est verisimile, l. 2. de eo quod met. cau. P. in ver. Præsumtionibus. Præsumtionem iuris dicemus, quæ æquitatem quandam habet. Ius enim est ars æqui & boni. *l. 1. de inst. & iur. P.* Iuris vero & de iure, quæ æquitatem etiam habet, sed vltra in corpore Iuris scripti, continetur, & faciunt ambæ fidem. *Bald. ad rubr. de proba. apud Grego.* Felinus tradit præsumtionem iuris & de iure esse, quando ius in aliquo facto certum aliquid præsumit, & vltra præsumtionem illud firmat, & de eo statuit. *Fel. in c. quanto, nu. 3. de præsumt. & ibi Panor.* Vbi autem ius aliquid præsumit, sed pro præsumptione non firmat, aut non statuit pro ea, est præsumptio iuris tantum. *vt in c. si quis fidem, de sponsal. Lucas de Penna, ad l. quicumque, de apochis publi. lib. 10. C. tradit, 180.* Præsumtionibus, in quibus lex aliquid præsumit. Notant insuper interpretes, regulariter non admitti probationem contra præsumtionem iuris & de iure. *vt in d. ca. si quis fidem, & l. fama, arbit. iur. l. a.* Felinus autem id explicat, & restringit sex modis. *Fel. in d. c. quanto.* Ego tamen vnicam ad iudicio exceptionem, si veritas contra præsumtionem appareat. Nam puto contra omnes præsumtionibus, & in quacunque parte litis, obici posse rei veritatem, & illam manere præcipuam.

¶ Procedit ¶ aliquando & præsumtio ex sententia & mente iudicis, extra iuris præscripta, secundum ea quæ ei proponuntur. *l. in rebus, & ibi gl. singularis, C. de rebus cred. c. a ferrum de terra, 50. dist. c. fraternitatis, de frigi. & malef. c. cum dilectis, de rescript. c. cum Tertoldus, de re iudi. & sic ex diuersis animi motibus iudicat. l. de minore, §. tormenta, de questio. l. 3. §. 1. versu magis scire debes, de rescript. P.*

¶ Ceterum ¶ præsumtio probabilis, secundum media quædam, quibus verisimiliter ducimur, ad veritatem vt pletumq; formati debet: vt, ex verbis dicemus animum elici & præsumi, *Bart. in l. Nezenius, per illum text. de verb. oblig. vt non aliud quis dixisse censetur, quam prius mente agitauerit. l. Labeo, de suppl. leg.* Ex præteritis conuicimus & præsumimus futura, *c. mandata, 6. §. si. & c. scriba eis, de præsumt.* Ex consuetudine, voluntatem, *l. librorum, §. quod tamen Cassius, de lega. 2.* Ex præsentibus, alia non præsentia, *c. ex studiis, de præsumt.* Et sic de similibus, de quibus vide Hostiens. in summa, in tit. de præscript. in 3. diuisione. ¶ Præsumere ¶ proprie dicitur esse, legis vel iudicis: vt persuadere, ad iudicium: testari vel deponere, testis, secundum Baldum, in l. siue, ad finem, de probatio. Præsumunt quoque & priuati, sed illa præsumtio efficax non est in præiudicium vel utilitatem alterius: quem admodum legis vel iudicis. Nam & finis præsumtionis probantis, est releuare onus probandi. *Bald. in l. cum de indebito, & l. incumbit, de proba. P.* Oportuit autem præsumtionibus, sicut & alia iudicia, admitti ad euincendam aliquam probationem eorum, quæ occulte & semotis arbitris testibus fiunt. Et vt leuius sit onus probandi. *L. non omnes, §. a barbaris, de re milit. P. l. confusio, §. super plagis, de repu. C. c. præterea, de testib.* Ne veritas, quæ exquiri omnimodo debet, pereat. *l. fin. C. de probat.* Instrui autem iudicis religio potest, ex pluribus iudiciis quæ suspicionem inducunt. *l. iudicia, de rei vindic. C.*

De Tortura seu Questione.

Cap. 12.

Lib. 4. P. tit. 18. Lib. 9. C. tit. 41.

- 1 *Questio generaliter quid, & quotuplex. Et num. 1.*
- 3 *Questio varia tormenta. Et illa pro quibus inferantur, & a quibus statuuntur, num. 4. & 5.*
- 6 *Iudicia procedere quare debeant torturam. Et que sufficiunt ad torturam, num. 7. & 8.*
- 9 *Minorum iudicia & accusationes non probant, sed puniuntur.*
- 10 *Iudicia plena. Et num. 11. & seq.*
- 12 *Homicide miraculose detecti. Et num. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. & 20.*
- 21 *Iudicia super quibus quis est torquendus, an communicanda reo.*
- 22 *Tortura danda quis inire esse debeant. Et modus habenda questio- nis, num. 24.*
- 23 *Ieiunius torquendus est.*
- 25 *Tortura forma, qualitas, quantitas, modus, & interrogaciones quo pacto fiant. Reperitio quando, & quoties faciendâ, num. 26. & 27.*
- 28 *Torqueri quæ persona non possint iure scripto: & iure Gallico, item num. 29.*
- 30 *Tortura exhibenda fines.*
- 31 *Tortura num sufficiuntibus probationibus detur.*
- 32 *Tortura an detur pro detegendis sociis criminis.*
- 33 *Tortura rationes.*

¶ Per questionem ¶ seu torturam aut tormenta, fit etiam occultorum & sine testibus gestorum probatio, ex præsumtionibus quibusdam, vt tortura videatur esse effectus præsumtionis. *l. fin. de quest. P.* Questio generaliter dicitur, inquisitio rei dubiæ: & non tantum tormenta continet, sed omnem inquisitionem & defensionem mortis, *l. 1. §. questionem autem, de Senatus. Sylla.* Gallice vocamus vulgo questionem *la gehenne*: hæcque manauit appellatio, a verbo Hebræorum גהנון *gehinnon*, id est, vallis hinnon. Is erat locus iuxta Hierusalem, vbi immunditiæ proieciabantur & cadauera comburebantur. Dicunt & גהנון *gehennam*, infernum locum mortuis deputatum. Erat hinnon locus ab eius domino ita dictus, vbi erat Idolum Moloch, cauum æreum, quo concludebantur pueri macrandi, & igne circumiecto necabantur: tympanis circa interim percussis, ne miseri cruciati euilatus audirentur, vt conuicias ex c. 3. Hierem. & 4. Reg. 23. Inde nostris *Schenne*, cruciatus moriturorum & ad mortem damnandorum.

¶ Questio ¶ duplex est, ciuilis & criminalis, hoc est, de ciuilibus negotiis, vel criminalibus. Quod facile erit distinguere ex his quæ in disputationem incidunt. *c. intelligitur, de verb. signif.* Secundum vero communem tractationem questio de criminibus intelligitur: & Iudex questionis, is qui cognoscit de crimine pu-